

Декоративно-ужиткове мистецтво у професійному становленні майбутніх учителів технологій

Анотація. У статті визначено та обґрунтовано низку чинників, що зумовлюють вивчення майбутніми вчителями технологій декоративно-ужиткового мистецтва та впливають на формування їхніх фахових і особистісних якостей.

Ключові слова: технології, декоративно-ужиткове мистецтво, вчитель технологій, професійне становлення.

Annotation. The article identifies and substantiates a number of factors that determine the future teachers' study of decorative and applied art technologies and influence the formation of their professional and personal qualities.

Keywords: technologies, decorative and applied art, technology teacher, professional development.

У сучасній освітній системі особливої уваги потребує професійна підготовка майбутніх учителів технологій, оскільки вони відіграють важливу роль у розвитку творчого потенціалу учнів. Одним з важливих напрямів підготовки майбутніх учителів технологій є декоративно-ужиткове мистецтво (ДУМ) як засіб естетичного та технологічного розвитку.

Декоративно-ужиткове мистецтво є відображенням національної ідентичності та культурної спадщини. Його розвиток нерозривно пов'язаний з історією людства. У сучасному світі, зважаючи на глобалізаційні процеси, важливо зберігати національні традиції, інтегруючи їх у сучасні освітні програми.

Вивчення декоративно-ужиткового мистецтва майбутніми вчителями технологій зумовлено низкою чинників, зокрема:

1. Формування професійної компетентності. Майбутні вчителі технологій мають володіти широким спектром практичних і теоретичних знань у галузі декоративно-ужиткового мистецтва. Це дозволить їм ефективно передавати ці знання та навички учням, організовувати освітній процес і розробляти інноваційні програми навчання.

2. Збагачення навчальної програми. Декоративно-ужиткове мистецтво є важливою складовою освітньої галузі «Технології». Майбутні вчителі технологій мають розуміти, яким чином інтегрувати народні традиції в освітній процес для розвитку творчого потенціалу учнів.

3. Розвиток педагогічних навичок для творчого навчання. Оволодіння техніками декоративно-ужиткового мистецтва сприяє не лише формуванню у майбутніх педагогів навичок творчої діяльності, а й формуванню в них умінь застосовувати методи, які викликають цікавість і мотивують учнів до творчості. Це забезпечує цікавий, креативний та інтерактивний виклад навчального матеріалу.

4. Збереження культурної спадщини та традицій. Вивчаючи декоративно-ужиткове мистецтво, майбутні вчителі технологій засвоюють знання про народні ремесла, традиції та технологію, що сприяє збереженню національної культурної спадщини. Це дозволяє не тільки навчати учнів, а й популяризувати традиції серед молодого покоління.

5. Формування всебічно розвинених учнів. Учителі, які володіють знаннями з декоративно-ужиткового мистецтва, здатні створювати умови для ефективнішого розвитку у своїх учнів художньо-естетичного смаку, дрібної моторики, просторового мислення та уваги до деталей. Це сприяє всебічному розвитку учнів як творчих і критично мислячих особистостей.

6. Розвиток практичних навичок для професійної орієнтації. Декоративно-ужиткове мистецтво у контексті навчального предмету «Технології» може бути платформою для

підготовки учнів до майбутніх професій, зокрема, у галузях дизайну, народних ремесел, декоративно-ужиткового мистецтва, інтер'єрного дизайну тощо.

7. Інтеграція з сучасними технологіями. У майбутніх учителів технологій мають бути сформовані навички щодо поєднання традиційних технік декоративно-ужиткового мистецтва з новітніми технологіями. Це можуть бути цифрові інструменти для дизайну, 3D-моделювання, лазерне різання чи інші інновації, які відкривають нові можливості для учнів. Вивчення цих аспектів допоможе педагогам бути сучасними та легко адаптуватися до вимог часу.

8. Розвиток креативності та інноваційного мислення. Декоративно-ужиткове мистецтво сприяє розвитку творчого мислення у майбутніх учителів технологій, що дозволяє їм генерувати нові ідеї, методи та підходи до навчання. Це допоможе в організації уроків, які стимулюють в учнів інтерес до творчої діяльності та створення унікальних виробів.

9. Виховання стійкості до складних завдань та терплячості. Процес створення декоративних виробів вимагає часу, уваги до деталей і терпіння. Сформованість цих навичок у майбутніх учителів технологій допоможе передати своїм учням важливі життєві цінності, такі як послідовність, витривалість і здатність працювати над складними проектами до їх завершення.

10. Формування індивідуального педагогічного стилю. Оволодіння різноманітними техніками декоративно-ужиткового мистецтва дає змогу майбутнім педагогам знайти свій індивідуальний педагогічний стиль, що базується на творчому підході до навчання. Це сприятиме адаптації методів викладання під різні потреби учнів, використовуючи творчість як основний інструмент залучення та мотивації.

11. Сприяння формування естетичного смаку в учнів. Знання з декоративно-ужиткового мистецтва дозволяють майбутнім учителям технологій виховувати у своїх учнів відчуття естетики, розуміння гармонії кольору, форми та композиції. Це сприяє розвитку в учнів художнього смаку, що є важливим як для професійного, так і для особистісного розвитку.

12. Інклюзивність навчання та розвиток емпатії. Вивчення декоративно-ужиткового мистецтва дає можливість працювати зі всією групою учнів, включаючи дітей з особливими освітніми потребами. Майбутні вчителі технологій можуть навчитися адаптувати заняття під індивідуальні можливості кожного учня, що сприяє розвитку інклюзивного навчального середовища. Це сприяє створенню умов, в яких кожна дитина, незалежно від своїх фізичних чи інтелектуальних можливостей, може проявити себе у творчості та отримати задоволення від процесу.

13. Розвиток соціальних навичок. Викладання декоративно-ужиткового мистецтва також покращує формування у майбутніх учителів технологій здатності до ефективної комунікації та співпраці. Під час реалізації групових проєктів або спільної роботи над художніми виробами педагоги навчаються організовувати роботу в колективі, розвивати навички лідерства та підтримувати учнів у їхніх зусиллях.

14. Можливості для міждисциплінарної інтеграції. Декоративно-ужиткове мистецтво можна інтегрувати з іншими дисциплінами, такими як історія, географія, хімія, фізика та математика. Наприклад, учителі технологій можуть використовувати історичні аспекти мистецтва для пояснення традицій певних регіонів або залучати математичні знання для створення точних геометричних візерунків. Це дає змогу майбутнім учителям навчати учнів комплексно, розвиваючи їхню допитливість і багатогранність мислення.

15. Розвиток емоційної інтелектуальності. Декоративно-ужиткове мистецтво вимагає чутливого ставлення до процесу створення виробів, що сприяє розвитку емоційної стійкості та емпатії у вчителів технологій. Це допоможе їм краще розуміти емоційні потреби учнів,

створювати сприятливу атмосферу на уроках і підтримувати учнів в їхніх творчих пошуках.

16. Формування навичок критичного мислення та вирішення проблеми. Створення декоративних виробів вимагає уваги до деталей, аналізу та оцінки різних матеріалів, техніки та процесів, що сприяє розвитку в майбутніх учителів технологій здатності до критичного мислення, швидкого вирішення проблем і прийняття рішень у нестандартних ситуаціях. Сформовані навички вони обов'язково передають своїм учням, допомагаючи їм розвивати аналітичні здібності.

17. Підтримка екологічної свідомості. Декоративно-ужиткове мистецтво забезпечує формування вчителями технологій в учнів екологічної свідомості в умовах використання природних матеріалів, переробки або повторного використання старих предметів. Це сприяє вихованню відповідного ставлення до природних ресурсів і формуванню екологічно орієнтованого мислення.

18. Виховання естетичної свідомості учнів. Учителі технологій, навчаючи своїх учнів декоративно-ужиткового мистецтва, сприяють формуванню в них розуміння краси в повсякденних предметах, привчають їх до того, що навколишній світ може бути не тільки функціональним, а й естетично привабливим.

19. Підвищена мотивація до навчання через практичний досвід. Навчання декоративно-ужиткового мистецтва стимулює учнів до активної діяльності на уроках технологій, в результаті яких вони бачать результати своєї роботи. Майбутні вчителі можуть ефективно використовувати цей аспект для підтримки мотивації та інтересу до навчання.

20. Формування компетенцій для проєктної діяльності. У процесі вивчення декоративно-ужиткового мистецтва майбутні вчителі технологій набувають досвіду з організації проєктної діяльності, яка є важливою складовою сучасної освітньої практики. Це дає їм змогу у подальшому розробляти та реалізовувати проєкти разом з учнями, стимулюючи їх до творчого мислення, планування та реалізації власних ідей.

21. Підтримка індивідуального підходу до навчання. Навчання декоративно-ужиткового мистецтва на уроках технологій дозволяє створювати умови для індивідуальної роботи, враховувати темп і стиль роботи кожного учня. Така організація навчання забезпечує розвиток індивідуальних здібностей та особистісне самовираження учнів.

22. Розвиток культурного та художнього світогляду. Занурення в декоративно-ужиткове мистецтво забезпечує краще розуміння культури, історії та народних традицій майбутніми вчителями технологій.

23. Підвищення адаптивності до сучасних викликів. Вивчення декоративно-ужиткового мистецтва вимагає постійної адаптації до нових матеріалів, технологій та тенденцій. Це дозволяє майбутнім учителям технологій бути гнучкими та сучасними у своїй професійній діяльності, що важливо для роботи в динамічному освітньому середовищі.

Таким чином, значущість вивчення декоративно-ужиткового мистецтва для майбутніх учителів технологій полягає не тільки в розвитку їхніх професійних знань і навичок, а й у формуванні важливих педагогічних, особистісних і творчих якостей, що сприяють організації та реалізації сучасного, інтерактивного та інклюзивного освітнього процесу.

Список використаних джерел:

1. Зузяк Т.П., Марущак О.В., Шинін О.С., Савлук В.М. Інтегративна природа декоративно-ужиткового мистецтва як чинник збереження художніх традицій народних ремесел і промислів. *Perspectives of world science and education. Abstracts of the 3rd International scientific and practical conference.* CPN Publishing Group. Osaka, Japan. 2019. P. 172-180.

2. Марущак О.В., Зузяк Т.П. Формування у майбутніх педагогів професійної компетенції з дизайн-проекування засобами декоративно-ужиткового мистецтва. *Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т.Г. Шевченка. Серія: Педагогічні науки.* Чернігів:

НУЧК, 2020. Вип. 8(164). С. 209-215.

3. Марущак О.В., Магдич Я.І. Інтеграційний підхід у навчанні майбутніх учителів трудового навчання та технологій як умова збереження традицій декоративно-ужиткового мистецтва. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Вінниця: ПП Балюк І.Б., 2019. Вип. II. С. 19-22.

4. Марущак О.В., Савчук І.В., Бойчук С.О. Духовно-естетичне виховання учнів ЗНЗ засобами гончарного мистецтва. *Актуальні проблеми підготовки вчителя трудового навчання та технологій середньої школи: теорія, досвід, проблеми*: зб. наук. праць. Вінниця: ТОВ «Меркьюрі Поділля», 2018. Вип. I. С. 221-225.